

Utbildningsutskottets betänkande

1982/83: 28

om anslag till utbildning för kultur- och informationsyrken (prop. 1982/83:100)

ÄTTONDE HUVUDTITELN

Propositionen

Regeringen har i proposition 1982/83:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkt E 8 (s. 447–454) föreslagit riksdagen att

1. fastställa planeringsramar enligt vad som har förordats i propositionen,
2. bemyndiga regeringen att avveckla påbyggnadslinjen för journalister den 1 juli 1983,
3. till Utbildning för kultur- och informationsyrken för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 166 190 000 kr.

Motionerna

1982/83:462 av Rune Torwald m. fl. (c, m, fp, vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att föreslagen konservatorsutbildning lokaliseras till Göteborg.

1982/83:463 av Iréne Vestlund (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till praktikplatser inom utbildningen av konservatorer i enlighet med vad som anförts i motionen.

1982/83:592 av Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen låter utreda möjligheterna att till den föreslagna konservatorsutbildningen och dess universitetsinstitution knyta utbildning av museitjänstemän samtidigt som det understryks att detta förslag ej får ligga till hinder för genomförande av den angelägna konservatorsutbildningen.

1982/83:1352 av Jan Bergqvist m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att den framtida grundutbildningen av konservatorer tillförs sektorn för kultur- och informationsyrken och fr. o. m. den 1 januari 1984 knyts till Göteborgs universitet.

1982/83:1359 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Elisabeth Fleetwood (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag till kvalificerad utbildning för litterära översättare.

1982/83:1371 av Sören Lekberg (s) och Håkan Strömberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om journalistutbildningen.

1982/83:1912 av Erkki Tammenoksa (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att från anslaget E 11 Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete överföra 164 000 kr. till anslaget E 8 Utbildning för kultur- och informationsyrken för att möjliggöra fortsatt kvällsutbildning vid konstfackskolan.¹

1982/83:2165 av Catarina Rönning (s) och Ing-Marie Hansson (s) vari yrkas

1. att riksdagen hemställer att regeringen gör en översyn av svensk designutbildning,

2. att riksdagen hemställer att regeringen verkar för att utbildningen för blivande designköpare inom industri och detaljhandel förbättras så att fasta orienteringsämnen i designkunskap införs på högskolor och gymnasieskolor för teknik och marknadsföring.

Utskottet

Detta anslag avser grundläggande utbildning för kultur- och informationsyrken vid de statliga högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Under anslaget beräknas medel för allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinjer m. m. inom sektorn. Från anslaget utgår även bidrag till de fria samfundens teologiska seminarier.

Utskottet har ingen erinran mot de *planeringsramar* som föreslagits för utbildningen inom sektorn och föreslår att riksdagen fastställer dem.

I proposition 1982/83:100 redovisas vissa kostnadsförändringar under detta anslag, vilka uppkommer budgetåret 1983/84 som en konsekvens av tidigare fattade beslut. Beträffande *konstfackskolan* tas upp dels en ökning med 92 000 kr. till följd av inordnandet i högskolan av vissa verkstadskurser, dels en minskning med 164 000 kr. Sistnämnda belopp avser en besparing genom nedläggning av viss undervisning på kvällstid. En dylik besparing aviserades i samband med förslag i förra årets budgetproposition om viss ökning av antalet nybörjarplatser vid konstfackskolan och mötte ingen erinran från riksdagens sida (UbU 1981/82: 24, rskr 1981/82: 312).

I motion 1982/83:1912 framhålls betydelsen av att det vid konstfackskolan ges möjlighet till studier i långsam studietakt, en möjlighet som skulle komma att upphöra vid nedskärningen. Motionären anser att ifrågavarande

¹ Yrkandet behandlas även i betänkandet UbU 1982/83: 29.

de kvällsundervisning bör fortsätta. Han föreslår att nu förevarande anslag tillförs 164 000 kr. genom överföring från anslaget E 11 Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete.

Utskottet kan konstatera att den nu aktuella nedläggningen av undervisning på kvällstid är resultatet av högskoleenhetens och universitets- och högskoleämbetets (UHÄ) bedömningar i samband med krav på besparingar. Utskottet finner inte anledning att inta någon annan ståndpunkt i frågan än då den anmäldes i förra årets budgetproposition och avstyrker därför motion 1982/83:1912 såvitt den avser nu förevarande anslag.

Med det anförda föreslår utskottet beträffande *medelsberäkningen* att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:100 för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 166 190 000 kr.

Som framgår av proposition 1982/83:100 har frågan om *utbildningen för konservatorer* utretts på regeringens uppdrag. Konservatorsutredningen (U 1979:08) har avgett betänkandet (Ds U 1981:22) Konservatorn i centrum. Betänkandet, som remissbehandlats, innehåller i korthet följande förslag.

En grundläggande konservatorsutbildning inrättas i form av en allmän utbildningslinje, benämnd konservatorslinjen, och förläggs till universitetet i Stockholm. Linjen föreslås få en omfattning av 120 poäng och tillhöra sektorn för utbildning för tekniska yrken. Även en utbildning av konservatorsassistenter föreslås. Denna utbildning avses få en längd av tre terminer, 60 poäng, och i viss utsträckning samordnas med konservatorslinjen.

Enligt motion 1982/83:462 skulle Göteborg av olika i motionen angivna skäl vara att föredra som lokaliseringsort framför Stockholm. Motionärerna hemställer att riksdagen beslutar att den föreslagna konservatorsutbildningen skall lokaliseras till Göteborg. Även i motion 1982/83:1352 hävdas att det i Göteborg och Västsverige finns en större kompetens inom befintliga högskolor med anknytning till en brett upplagd konservatorsutbildning än vad det finns i Stockholm. I denna motion uttrycks också uppfattningen att konservatorsutbildningen bör tillhöra sektorn för kultur- och informationsyrken. Motionärerna anser det angeläget att starten av den reguljära högskoleutbildningen för konservatorer påskyndas. De menar att detta bör åstadkommas genom att riksdagen under innevarande vårsession beslutar att utbildningen skall tillföras sektorn för kultur- och informationsyrken och fr. o. m. den 1 januari 1984 knyts till Göteborgs universitet.

Utskottet har erfarit att remissopinionen varit delad i fråga om både konservatorsutbildningens lokalisering och dess sektorstillhörighet. Dessa frågor, liksom utredningens förslag i övrigt, bereds f. n. inom regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen på nuvarande stadium bör göra några bindande uttalanden rörande en framtida konservatorsutbildning. Resultatet av regeringens beredningsarbete bör alltså avvaktas. Med detta avstyrker utskottet motionerna 1982/83:462 och 1982/83:1352.

Utskottet är inte heller berett att förorda att riksdagen tar initiativ till speciella anordningar för att underlätta möjligheterna att bereda *praktikplatser för blivande konservatorer*. Även praktikfrågorna omfattas av det beredningsarbete som f.n. pågår inom regeringskansliet. Motion 1982/83: 463 avstyrks därför.

I motion 1982/83: 592 påtalas bristen på *utbildning för yrkesverksamma museitjänstemän*. Enligt motionären bör regeringen låta utreda möjligheterna att till den föreslagna konservatorsutbildningen och dess universitetsinstitution knyta sådan utbildning. På så sätt skulle konservatorer och övriga museitjänstemän i många fall kunna få gemensam utbildning inom lämpliga områden, t. ex. föremålsregistrering.

Sedan motionen avlämnades har konservatorsutredningen avgett sitt slutbetänkande (Ds U 1983: 2) Fortsatt konservatorsutbildning. I detta betänkande lägger utredningen fram förslag rörande fortbildning, vidareutbildning och specialistutbildning för konservatorer samt om forskningsanknytning av den grundläggande högskoleutbildningen. Enligt utskottets bedömning finns i betänkandet förslag om åtgärder som är av såväl principiellt som mer direkt intresse även för de yrkeskategorier som avses i motion 1982/83: 592. För utskottet synes det därför naturligt att frågor av den art som aktualiserats i motionen kommer att övervägas i samband med regeringens beredning av det nyligen avlämnade betänkandet. Med hänsyn härtill anser utskottet inte att det är erforderligt med den särskilda utredning som motionären förespråkar. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion 1982/83: 592.

Journalistutbildningen fick sin nuvarande utformning genom beslut under riksmötet 1976/77 (prop. 1976/77: 59, UbU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 246). Beslutet innebär att riksdagen anslöt sig till regeringens förslag om att journalistutbildningen skulle inledas med en utbildningsgång omfattande 80 poäng och, efter mellanliggande yrkesverksamhet om minst ett år, fullföljas genom en påbyggnadsutbildning om 20 poäng. Nämda påbyggnadsutbildning, som anordnats i Göteborg och Stockholm, har emellertid rönt liten efterfrågan. I enlighet med förslag i proposition 1981/82: 100 (UbU 1981/82: 24, rskr 1981/82: 312) beslutade riksdagen att påbyggnadslinjen för journalister vid universitetet i Göteborg skulle läggas ned budgetåret 1982/83. I årets budgetproposition föreslås att påbyggnadslinjen vid universitetet i Stockholm dras in budgetåret 1983/84. Utskottet har ingen erinran mot detta.

På regeringens uppdrag utreder UHÄ frågan om att ersätta den nuvarande journalistutbildningslinjen med en kortare journalistisk utbildning som påbyggnad till annan högskoleutbildning. UHÄ har förutskickat att resultatet av utredningsarbetet kommer att redovisas under hösten 1983.

Syftet med motion 1982/83: 1371 är att få till stånd en ökning av de samhällsorienterande momenten i journalistutbildningen och att därvid ge

de studerande mer kunskap om folkrörelser och kooperation. Riksdagen bör enligt motionen göra ett tillkännagivande av denna innebörd.

Med hänsyn till att journalistutbildningen f. n. är föremål för utredning vill utskottet för sin del inte tillstyrka att riksdagen gör några uttalanden om den nuvarande utbildningens innehåll. Utskottet får med anledning av motionen även erinra om att utbildningsplaner för allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinjer inom högskolan fastställs av UHÄ, varefter de lokala högskolemyndigheterna svarar för den närmare utformningen av utbildningen. Det ankommer alltså inte på riksdagen att i detalj reglera högskoleutbildningens innehåll. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1982/83:1371.

I motion 1982/83:1359 framhålls att de litterära översättarna är viktiga kulturbärare och att det är väsentligt att de kan arbeta, utbildas och vidareutbildas under rimliga villkor. Motionärerna hemställer att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag till kvalificerad *utbildning för litterära översättare*.

Med anledning av motionen vill utskottet upplysa om att det fr. o. m. innevarande vårtermin anordnas utbildning av översättare vid universitetet i Stockholm i form av en lokal utbildningslinje om 80 poäng. Utbildningen startar på en hög språkfärdighetsnivå både i svenska och i det aktuella främmande språket. Den första antagningen på linjen avser tyska. Meningen är emellertid att översättarutbildning framdeles skall anordnas även i andra språk. Vidare bör uppmärksammas att frågan om översättarutbildning behandlats av en särskild utredare, som på regeringens uppdrag sett över de olika formerna för utbildning av tolkar. Utredningsmannen föreslår i betänkandet (Ds U 1982:10) Reformerad tolkutbildning bl. a. att ett tolk- och översättarinstitut skall inrättas. Enligt betänkandet skall den närmare utformningen av utbildningen av översättare övervägas av ett sådant institut. Det föreslagna institutet förutsätts även ge kortare fortbildningskurser för yrkesverksamma översättare. Betänkandet har remissbehandlats och bereds enligt budgetpropositionen f. n. inom regeringskansliet.

Av anförda skäl anser utskottet inte att riksdagen bör begära någon särskild utredning om utbildning för litterära översättare. Utskottet avstyrker härmed motion 1982/83:1359.

I motion 1982/83:2165 uttalas att god formgivning är ett allt viktigare konkurrensmedel både för att åstadkomma framgångsrika exportsatsningar och när det gäller mindre och medelstora industriföretags förmåga att hävda sig. Motionärerna framhåller bl. a. betydelsen av god *utbildning för formgivare och designers*¹. De anser att regeringen dels bör göra en över-

¹ I detta sammanhang avses med formgivning att ge yttre form och färg åt ting. Begreppet design avser i första hand industridesign, dvs. anpassning till människa och miljö av industriellt tillverkade nyttoprodukter.

syn av svensk designutbildning (yrkande 1), dels verka för att utbildningen för blivande designköpare förbättras (yrkande 2).

Statens industriverk har på regeringens uppdrag utrett och övervägt olika åtgärder som kan främja formgivningsverksamheten. I rapporten (SIND PM 1982: 20) Designutredning har industriverket, vilket också noteras i motionen, till regeringen överlämnat de förslag utredningsarbetet resulterat i. Som grund för förslagen ligger en studie och analys som på industriverkets uppdrag genomförts av en särskild utredningsman. Verket ställer sig bakom dennes bedömningar och har för egen del särskilt strukit under betydelsen av att dels en förbättrad designutbildning, dels insatser för mindre och medelstora företag prioriteras. Vad beträffar utbildning förordas bl. a. att den nuvarande grundutbildningen vid konstfackskolan i Stockholm och konstindustriskolan i Göteborg förbättras, att en högre designutbildning inrättas samt att vidareutbildning anordnas för yrkesverksamma designers. Även utbildningsinsatser av det slag som motionärerna hemställer om i motionen (yrkande 2) föreslås i utredningen.

Utskottet kan konstatera att de frågor som tas upp i motion 1982/83: 2165 behandlats i den utredning som statens industriverk gjort. Därtill kommer att åtgärder av det slag som förordas av motionärerna av industriverket bedömts särskilt angelägna. Utredningsrapporten är enligt vad utskottet erfarit f. n. föremål för remissbehandling. Utskottet finner det för sin del inte påkallat att riksdagen i nuvarande skede gör något särskilt tillkännagivande till regeringen rörande förbättrad designutbildning och avstyrker därför motion 1982/83: 2165.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen fastställer planeringsramar enligt vad som har förordats i proposition 1982/83:100,
2. att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:100 och med avslag på motion 1982/83:1912 i denna del till *Utbildning för kultur- och informationsyrken* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 166 190 000 kr.,
3. att riksdagen beträffande lokalisering m. m. av konservatorsutbildning avslår motionerna 1982/83: 462 och 1982/83:1352,
4. att riksdagen beträffande praktikplatser för blivande konservatorer avslår motion 1982/83: 463,
5. att riksdagen beträffande utbildning av museitjänstemän avslår motion 1982/83:592,
6. att riksdagen bemyndigar regeringen att avveckla påbyggnadslinjen för journalister den 1 juli 1983,
7. att riksdagen beträffande ett uttalande om journalistutbildningen avslår motion 1982/83:1371,

8. att riksdagen beträffande utredning om utbildning för litterära översättare avslår motion 1982/83:1359,
9. att riksdagen beträffande en översyn av designutbildningen m. m. avslår motion 1982/83:2165.

Stockholm den 28 april 1983

På utbildningsutskottets vägnar

GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Pär Granstedt (c), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Jörgen Ullenhag (fp), Gunnar Hökmark (m), Ingvar Johnsson (s) och Sonia Thomasson (vpk).

